

Ve své práci jsem se zaměřila na propojení oblasti loterií, her a sázek s trestním právem. Jak jsem zjistila, k vzájemnému prolínání dochází v nejrůznějších směrech. Ve středu zájmu se vždy nacházejí zejména hry hazardní, které jsou typické tím, že jejich výsledek je zcela či částečně závislý na náhodě a zároveň je zde přítomen peněžní vklad. Při jejich regulaci se uplatňují dva hlavní směry. První, který vychází z jejich tolerance, podporované hlavně zájmem získat z hazardního průmyslu co nejvíce do státní kasy a druhý, který je naopak restriktivní a je zdůvodňovaný zejména eliminací negativních jevů, které s hazardním hraním souvisí, případně myšlenkou, že je nemorální získávat peníze bez práce. V rámci restriktivního přístupu může být samotné provozování a dokonce i hraní hazardních her postihováno jako trestný čin, případně jako přešupek.

Vztah společnosti k hazardním hrám se v minulosti různě měnil i na našem území. Dnes není hraní hazardních her v České republice postihováno ani jako trestný čin ani jako přešupek. V současné době nalezneme v našem trestním zákoníku pouze tři trestné činy, které nějakým způsobem souvisí s loteriemi, hrami a sázkami. Jedná se o trestný čin provozování nepoctivých her a sázek upravený v § 213 trestního zákoníku,

¹²⁶ ŠVARC, J. Legislativní problematika ochranného léčení. *Justiční aktuality*. 2006; 2 (1): 3 s.

¹²⁷ PAVLOVSKÝ, P. a kol. *Soudní psychiatrie a psychologie*. 1. vydání. Grada, 2001. 73 s.

který má postihovat osoby, které provozují hry a sázky takovým způsobem, který neumožňuje účastníkům rovné možnosti výhry. Dále to pak je trestný čin neoprávněného provozování loterie a podobné sázkové hry, upravený v § 252 trestního zákoníku, který je speciálním případem neoprávněného podnikání upraveného v § 251 trestního zákoníku. Na tuto oblast dopadá taktéž samostatná skutková podstata trestného činu ohrožování výchovy dítěte, která je upravena v druhém odstavci § 201 trestního zákoníku.

S hazardními hrami pak souvisí i trestná činnost nejrůznějšího charakteru. Její jednotlivé projevy, včetně konkrétních příkladů trestného jednání z různých zemí, jsou popsány v kapitole šesté. V některých zemích je samotné provozování hazardních her nelegální, a takové jednání pak může i naplňovat skutkovou podstatu trestného činu. Zločinci také mohou využívat pro své účely legálně provozované hazardní hry, typicky například pro tzv. praní špinavých peněz. Dalším případem trestné činnosti je zneužití legálních forem hazardních her, jedná se kupříkladu o ovlivňování zápasů, na které se sází. V neposlední řadě se pak trestné činnosti dopouští samotní hráči.

V rámci své práce jsem se dále zabývala konkrétními příklady jednání, která je možné podřadit pod jednotlivé skutkové podstaty trestných činů zařazených do trestního zákoníku. Těmto příkladům jsou věnovány tři samostatné kapitoly této práce. Jedná se především o provozování loterií a podobných her prostřednictvím internetu. V této oblasti došlo v České republice k významným změnám. V roce 2006, když jsem se danou problematikou začala zabývat, bylo uvedené jednání v rozporu s naším právním řádem. Loterní zákon sice výslovně tento způsob provozování hazardních her nezakazoval, provozovatelům loterií a her prostřednictvím internetu však nebylo udělováno povolení potřebné dle loterního zákona, čímž byl tento zákon porušován, navíc pak jejich jednání naplňovalo i skutkovou podstatu trestného činu neoprávněného provozování loterie a podobné sázkové hry, upraveného v § 252 trestního zákoníku (tehdy ještě v § 218a trestního zákona). Přes výše uvedené existovalo tehdy mnoho subjektů, které nabízely zejména on-line sázení a jak jsem se sama přesvědčila, o nelegálnosti této činnosti nepanovalo mezi širokou veřejností přílišné povědomí. Pokud si však uvědomíme, že sázení prostřednictvím internetu bylo snadno dostupné, navíc ještě mohutně podporované všudypřítomnou reklamou, nelze se pak ani divit, že laická veřejnost shledávala tuto formu provozování hazardních her zcela v pořádku. Když jsem se snažila zjistit důvody,

proč toto jednání, které evidentně vykazovalo znaky trestného činu, zůstává beztrestné, zjistila jsem, že postihnout osoby, které se této činnosti dopouští, není vůbec snadné. Sídla společností, které internetové sázení provozují, se nacházela mimo naši republiku a vystopovat odpovědné osoby bylo téměř nemožné. Na jedné straně zde tedy existovali nelegální provozovatelé, kteří neodváděli žádné odvody povinné dle loterního zákona, na straně druhé pak provozovatelé tuzemští, kteří by bývali byli schopni naplnit podmínky zákona, chybělo jim však potřebné povolení. Jako řešení se tedy nabízelo zlegalizování této formy provozování hazardních her, což se zdálo taktéž být i logickým krokem vycházejícím z všeobecného rozmachu moderních technologií do všech oblastí života. Existovala zde však také obava, že při legalizaci internetového sázení bude pak o to obtížnější postihnout nelegální provozovatele. Nakonec bylo vydáno rozhodnutí Ministerstva financí, kterým bylo od ledna 2009 povoleno provozování hry internetového kurzového sázení.

V oblasti internetového sázení se však vyskytuje ještě další problém, který je svým významem problémem celoevropským. Jedná se o provozování loterií a her prostřednictvím internetu zahraničními společnostmi, které nemají povolení toho státu, na jehož území tuto činnost vykonávají. Oblast loterií a her si upravují z důvodů specifického charakteru dané problematiky jednotlivé členské státy samostatně. Tato často restriktivní národní úprava se však nelíbí jednotlivým provozovatelům, kteří by chtěli své služby nabízet skrz celou Evropskou unii bez omezení a vzniká tak konflikt mezi národními úpravami a volným pohybem služeb. Tímto konfliktem se zabýval již několikrát Evropský soudní dvůr a v jeho rozhodování je patrný vývojový trend řešení daného sporu ve prospěch národních právních řádů, což je dle mého názoru jediné správné.

Následující kapitola je věnována dalšímu příkladu jednání, které naplňuje skutkovou podstatu trestného činu neoprávněného provozování loterie a podobné sázkové hry, upraveného v § 252 trestního zákoníku. Jedná se o tzv. spotřebitelské loterie, které loterní zákon výslovně zakazuje. Zákaz jejich provozování byl zákonem zakotven až v roce 1998, a to z toho důvodu, že vyšší příjmy, které z provozování spotřebitelských loterií jejich organizátorům plynuly, nebyly určeny na veřejně prospěšné účely, jak to stanovil loterní zákon u ostatních loterií, nýbrž náležely samotným provozovatelům

těchto loterií. Tímto jednáním pak prokazatelně docházelo k nekalé konkurenci vůči ostatním provozovatelům loterií. Na trhu stále existuje řada soutěží, jejichž účelem je pozvednout prodej určitého zboží, jejich organizátoři se však musí mít na pozoru, aby tyto soutěže neporušovaly ustanovení loterního zákona.

Skutkovou podstatu trestného činu provozování nepoctivých her a sázek dle § 213 trestního zákoníku pak naplňuje jednání spočívající v provozování tzv. pyramidových her, známých také pod názvy letadlo nebo Ponzioho systém. Tato herní schémata jsou ve své klasické podobě založena na principu získávání peněz od nově zapojivších se členů, kteří se pak sami snaží do hry zapojit další osoby, které mají přinést své vklady. Myšlenka na první pohled možná lákavá, při hlubším zamyšlení však naprosto nereálná. Pyramidové hry přináší zisky pouze účastníkům, kteří jsou v hierarchii postaveni nejvýše, struktura, v níž se nevytváří žádná reálná hodnota a je založena pouze na členských příspěvcích, nemá šanci na dlouhodobější existenci. Bohužel mnoho lidí si svůj vstup do hry důkladně nepromyslí a zejména v devadesátých letech minulého století jich řada nenávratně přišla o velké úspory, když se nechali nalákat vidinou snadného zisku. V dnešní době se již pyramidové hry většinou nevyskytují ve své čisté podobě, ale snaží se zakrýt svůj charakter předstíráním seriózních marketingových struktur, takže může být velmi obtížné odlišit tyto nepoctivé systémy od seriózních společností provozujících tzv. multilevel marketing. Toto kamuflování je také jedním z důvodů, proč je obtížné postihnout provozovatele těchto nepoctivých her, a proto bývají často stíháni pro jiný trestný čin než pro provozování nepoctivých her a sázek.

Na závěr své práce jsme se rozhodla zařadit kapitolu o patologickém hráčství. Jedná se o duševní poruchu, která postihuje hazardní hráče a přináší s sebou různé nepříznivé následky. Dochází k narušení sociálních a rodinných vazeb, k zadlužení a v neposlední řadě se patologičtí hráči dopouští i nejrůznějších trestných činů. Impulzem pro trestnou činnost bývá nedostatek peněžních prostředků na hru, takže typicky se hráči dopouští krádeží, zpronevěr či podvodů. U patologických hráčů, kteří jsou pachateli trestných činů, pak přichází v úvahu uložení ochranného léčení, jelikož tato duševní porucha by mohla mít vliv na přičetnost pachatele. Jak jsem však zjistila, v případech, kdy bylo pachatelům uloženo ústavní ochranné léčení patologického hráčství, vždy také

byl zároveň uložen i trest v plné výši a pachatelé se většinou pouze snažili v rámci trestního stíhání tuto svou poruchu účelově využít.

V mé rigorózní práci jsem se věnovala nejrůznějším trestněprávním aspektům hazardních her. Zahrnula jsem do ní jak některé vývojové změny, tak jednotlivé příklady ze zahraničí, zejména jsem se pak snažila popsat konkrétní trestnou činnost, která se hazardních her dotýká. Doufám, že tato práce poskytne alespoň základní přehled o dané problematice, která je alespoň dle mého názoru velmi zajímavá.